

me pravcu) da budu u prilici da saznaju istinitosti i zakonitosti društvenog razvoja, da stiču osnovna i bitna humanistička znanja. Jedino rad na ovakvom obrazovanju može da se ovaplovi u čoveka humanističkog životnog stava, koji će na bazi znanja stecenih na univerzitetu, moći da izgradi svoju sopstvenu kulturu, koji će u društvu delovati ne kao privesak mašine, već kao oslobođena ličnost.

Problemi koji stoje na putu ovakvog daljeg razvoja univerziteta nisu mali. Oni se upravo i nalaze najviše u samom univerzitetu — u ljudima koji unutar univerziteta vode politiku njegovog razvoja.

Neophodno je da ovaku transformaciju univerziteta izvršiti, pre svega, znatne izmene u nastavnim programima. Inicijative za te promene moraju da poteknu sa samog univerziteta — odande gde postoje najveći otpori prema njima. Situacija je prilično zrela za otpočinjanje efikasnijeg obračuna sa tehnokratiskom concepcijom stvaranja visokoobrazovanog stručnjaka. Najveći problemi se nalaze na tehničkim fakultetima i fakultetima prirodnih nauka — što je normalno, ali to ne znači da problem dehumanizacije u sistemu obrazovanja ne postoji i na fakultetima društvenih nauka.

Osnovno što bi moralo da se uradi jeste proširenje oblasti iz društvenih nauka na onim fakultetima gde se one proučavaju svega dva-tri časa nedeljno, a to znači na većini. Isto tako, i odnos prema predmetima društvenih nauka na tim fakultetima ne može da opstane na nivou tolerisanja njihovog postojeća, ali faktičkog odricanja njihovog značaja za jednog, na primer, budućeg mašinskog inženjera.

Za formiranje kompletne ličnosti mladog intelektualca neophodan je, takođe, drugačiji odnos ljudi koji su najviše odgovorni za to — univerzitetskih nastavnika. U današnje vreme postaje sve više neodrživo delovanje nastavnika gotovo isključivo samo kao ne odveć značajnih posrednika u prenošenju knjižkog znanja na studente. Uvereni da nisu odgovorni za moralni i politički profil čoveka koga uče, stručnjaka koga vaspitavaju, nastavnici u velikom broju previdaju jednu od svojih osnovnih funkcija — vaspitačku.

Neosporno je da se ovih nekoliko samo naznačenih problema mogu rešavati punijim razvojem samoupravnih odnosa na univerzitetu uz samoupravno angažovanje svih njegovih članova. Za dalji razvoj odnosa na univerzitetu mora se poći od sadašnje situacije koja je karakteristična po tome što u osnovnoj delatnosti svake pojedinačne visoke škole — nastavi i naučnom radu, samoupravnih odnosa ima samo u minimalnim okvirima. Način izvođenja nastave — predavanja i ostalih njenih oblika — gotovo je lična stvar svakog nastavnika, u koju nikо od njegovih kolega niti pokušava da se „umeša“, niti bi mu se to tako dozvolilo. Gotovo identična — možda još nepovoljnija — je situacija u naučnom radu univerzitetskih nastavnika. Dokle god se u tim osnovnim delatnostima univerziteta ne uspostave drugačiji odnosi dotle će i samoupravljanje u visokom školstvu biti i dalje u astatotku za svojim vremenom. I ovde odnose nije moguće menjati bez demokratske, kvalifikovane rasprave, bez ozbiljnog idejno-političkog delovanja svih koji se nalaze na univerzitetu i koji žele da unaoprede i osavremene ostvarivanje njegove funkcije. Ako se u njih uključe i studenti, a to je neophodno, onda će ih biti ogromna većina.

Neobično značajni trenuci u kojima se na läze jugoslovenski univerziteti jesu veoma povoljni da se pojačaju i dovedu do rezultata nastojanja da se u punijoj meri i kompletnije ostvari društvena funkcija visokog školstva — pre svega njegova humanitarno-edukativna uloga. Univerzitet, imajući u vidu zadatke koji stoje pred inteligencijom u samoupravnom socijalizmu, ne sme dozvoliti da mlađi ljudi za vreme boravka na njemu ili po izlasku dođu u situaciju da se opredeljuju za progres i humanizam ili za nešto drugo u svom životnom delovanju, već mora biti organizovan tako da u tom smislu ne ostavlja nikakve dileme.

ERVIN FRITZ

75277063

nekoliko političkih pesama za mariju

II

Hteo bih nešto da učinim za našu ljubav.
Pa ne volim te samo zato što imaš lepe noge
i što si dobra u krebetu.

Želeo bih da mogu da ti kažem:

„I zato što te volim,
baš zato

stisnuo sam pesf
još čvršće . . .“

A, gle, zašto da stiskam pesf? Ne pomaže.
Ničega više nema u nama što je nekada
plemenila ljubav.

Nevidljiva osa, koja je čoveka držala
u skladu sa svelom,
koja je udruživala u istom srcu
ljubav prema devojci i domovini,
koja je osećanju davaala stalnost a delovanju
(pravac,

ta se osa, koja je nekada bubrila život,
slomila.

Zašto da stiskam pesf?

III

Na policama imamo pesnike
koji pevaju o radošti života:

„Đavo neka me odnese,

Taranta-Babu,

kako je život divna stvar . . .“

Đavo neka me odnese,

Marija,

ako više verujem da je tako.

Ne u srcu života,
stojimo na smrštu istorije,
izmedu ubledele nade i potamnele slave,
među srcima,

s mnogo pobedničke vere,

koja su u pravom času

prestala da kucaju.

Kako je divna bila zora, Marija,

a kako našta oblačan dan:

život je zašao u zavetnину,

smrdi na ribe

koje su uginule bez vazduha;

ljubav nas

kao riba s nagore okrenutim trbuhom

gleda mušnim očima.

IV

Ervin Fritz, tvoj muž,

ništa manje muškarac nego drugi, ni manje

(pošten, ni manje hrabar,

ni manje zanesen lepotom, uspravan, lep, ni

(manje nadaren,

nije bez osećanja za lepo i pravično,

odan u ljubavi, neumoljiv prema prijateljima,

(popustljiv prema drugima,

blage naravi:

Ervin Fritz, tvoj muž (čitav kosmos)

može da bude trezan ili natreskan,

može da voli domovinu, i da je psuje u kafani,

(pushi mokraču,

može da piše po zidovima: „Živele Partija“ ili

(„Volim Mariju“),

može otići na ispovest u komitet ili u sakristiju,

može nekome ukrasti auto, ili verovati kao Kajuh

da će ustati novi čovek, novi čovek iz čoveka:

u ovom jalovom i gluvom vremenu

može tvoj muž

učiniti sve što može,

a vreme neće postati manje jalovo ni manje

(glubo).

V

Lagao bih se kad bih tvrdio

da od života više ništa ne očekujem.

Praznina u koju sam ulovljen

bez mogućnosti odluke,

bez pravih ciljeva,

bez prijatelja,

bez čvrste vere,

shvaćen jedino od tebe koja si moja druga,

možda će se povući da zaživim potpuno.

Možda ću opet biti u skladu sa svetom,

možda će ona slomljena nevidljiva osa

početi da se vrati,

možda će mi dati težinu,

da spozman svoju pravu vrednost

i pokazali mi smisao:

možda će me povezati

sa sudbinom.

(Preveo sa slovenačkog

Gojko Janjušević)

BLIZINA NEVJEROJATNOG I STVARNOG

Dovodeći mnoštvo simboličkih značenja do jednog zatočenog smisla, blizina nevjerljivog daje mogućnost jedne potpunijske transformacije. Stoga „nemoguće“ u Davidovim pripovjetkama ima višestruko značenje. Prvo, ono daje potpunu slobodu imaginaciji i, zatim, kao prototip odvijanja dogadaja na različitim planovima, privodi i sve video ostvarujući unutarnju dosljednost, jedinoj ostvarivoj logici. Takva diskurzivnost vanjskih dogadaja i unutarnje stvarnosti ima za posljedicu stvaranje vlastite etičnosti, koja je centralni problem svih pripovjedaka. Opređeljujući se za svoje stvarno, Davidovi će likovi zanemariti činjenicu: „to nije misao, to je stvarnost“. Stoga su sve sudbine manje-više razapete između podvojenosti „objektivno utvrđene istine“ i one dublike koja izrana iz ljudskog bića i potvrđuje ga u totalitetu. Imati u vidu dvije potpuno disparatne stvarnosti i objediniti ih u dosljednosti svojoj etičnosti, otuda proizlazi i osnovni ton tragičnosti Davidovih pripovjedaka. Da bi se etičnost njegovih likova mogla do kraja ostvariti, ona mora neprestanu apstrahirati od stvarnosti, mora je sažimati i sveti na bitnu okosnicu, ali što se tada ukazuje? Praznina s kojom se sukobljavaju trebala bi biti mjesto *ostvarive etike*. Međutim, u tom prostoru etika je potpuno nepričnjiva, ishodišta i sve referencije su izmalkli, a stvarnost u kojoj bi se mogla ispuniti ne zahtijeva je, jer je sama u sebi svedena na osnovni kostur u kojem ne postoje dileme. Otuda tolika čistoća etičnosti u ovim pripovjetkama, ne kao ostvarenje, već kao suvišak stvarnosti.

JEDNA MOGUĆA BLIZINA

Tko će dokazati koincidencije između jednog postojanja i nekog već zaboravljenog? Tko će svojim rukama prisvojiti prostor niža koga oblikovan, a da pritom ne podnese jedan dio kazne zbog čistoće na vlastitim rukama?

Citavo područje mogućih slika koje nadvještava imaginacija u određenom sistemu ili metodi kod pisaca kao Poe ili Borges vodi odricanjem od istovetne sudbine. Učiniti sporazum sa stvarnošću ili joj se sasvim podati ili je pak privesti svojem vlastitom središtu rezultira različitim postavkama i sistemima obuhvaćanja svijeta. Kod Borgesa je svaki kompromis sa stvarnim isključen, iako svjestan svih zadanih i granica koje ga okružuju postavlja čvrst i dovršen svijet nasuprot postojećem. U takvoj ravnopravnosti imaginarnog i postojećeg moguće je otisnuti istinu u totalitetu, ne zavaravajući se u iluziju predstavljenog. U Borgesovoj pripovjeti Menartov Don Qijote cijela razlika između dva identična iskaza leži u vremenskoj udaljenosti. Ovdje bi bilo pogrešno shvatiti vrijeme kao kvantitativno nagomilavanje čijenjica, jer je ono prije svega jedna nova kvaliteta svijesti. Stoga u Borgesa dolazi do suprotstavljanja svijeta koji je već jednom oblikovan u fiksirani riječima, onome koji se tek u njima odražava. Dakle, problem Menartovog Don Qijota je u konstrukciji jednog prisutnog svijeta bivšim riječima.

Tokom vremena razdaljine među riječima se smanjuju ili povećavaju, smisao im se šire ili proširuje, ali Borges vjeruje u jedno ključno mjesto izjašnjenja u kojem se sijeku svi dogadjaji. Tako čisto mjesto svjedoči o kretanju putanje, ali ne o promjeni osovine: jedna će se slika savršeno odraziti u sadašnjem trenutku, to je slika prošlosti i budućnosti. Ljudska sudbina ima određeni linearni tok, ali je vrijeme nakon određenog protjecanja ponavlja u drugom obliku. Sirene i prostiranje života sa subjektivnog se stajališta promatrača pomicaju unaprijed i razvija, međutim, odraženo na savršenom ogledu, ovdje ondje ovo 'vremenska životinja' nema

tvoreno, bez obzira na veličinu radiusa i opseg kružnice po kojoj se kreće. Poklapanje sudbina može se dogoditi negdje na jednoj tački u beskonačnosti ili u koincidencijama unutar sagledivog toka. Drugi primjer savršene obuhvatnosti u umnoženosti vremena jeste „Babilonska Biblioteka“. U njoj su sadržana sva slova i sve kombinacije koje ispunjavaju vrijeme. Neka rješenja postoje, dakle, prije od života koji će ih ispuniti; u nepreglednim, beskrajnim galerijama sadržane su i isprepleteni sve kombinacije koje se još nisu zabilježile, i oni životi što će se u budućnosti zrcaliti na zagotonim stranama. Ovdje je svaki simbolizam nedostatan, jer je Borgesu do čiste stvarnosti, a naši se simboli još uvijek kreću u domeni poznatog, dakle i prošlog. Kretanje i napredovanje kroz Borgesove pripovjetke na kraju će se otkriti zagotonno kao i sunčeva svjetlost, iako o njoj imamo sve podatke. Zamislimo da postoji jedna isto tako potpuna biblioteka poput Babilonske, koja će na svojim stranama odražavati sve što je sadržano u babilonskoj, a poređ toga će se još poput fus nota na uporednim stranicama upisivati sve sudbine nestale na krivom tragu, ne dosegnuvši svoje Slovo. Kažem, kad bi postojala još jedna uporedna biblioteka omašaska, vjerujem da bismo poslije određenog vremena i ovdje pronašli zaprepašćujuće podudarnosti. Ovdje je očito u pitanju rekonstrukcija vremena, želja da se pronadu čvrste tačke na kojima se sudbina neumitno ponavlja. Dakle, mogućnosti misli i kretanja, kolikog god se pričinjaju neizmjerne, već su negdje baždarene, jer se na određenim stupnjevima svojeg zadobivenog i osvojenog realiteta ponavljamaju, a da im se pritom smisao ne iscrpljuje. Babilonska bi biblioteka možda predstavljala idealnu konstrukciju, mjesto na kojem se susreću svi postojeći i svi pomisleni svjetovi. Na stranicama knjiga nepregledne biblioteke hravaju se sudbine, svaka sa svojim slovom, sa svojom svjetlošću i neostvarene sahnu u mnoštву tudiša znakovnika. Međutim, može se pretpostaviti da bi se na tom putu svaka sudbina koja promaši svoje slovo za jednu kombinaciju približila svom pravom značenju. Tako shvaćena suksinost i povijesnost možda bi u jednom beskonačnom nizu tumačenja istih zabluda jednog trenutka učinila ponovo omašku i poklopila se sa svojim Slovom. Tada bi se ciklus svih sudbine dovršio. Možda je i neprestani smisao ljudskog života zavjetan tom lancu koincidencija i poklapanja. Povijest mišljenja i istine kao da nemaju zajednički izvor.

Već vidim slova sasvim presahla od značenja kako uzaludno čekaju ruku koja će ih dotači, oči čiji će se sjaj ispuniti u svjetlu i zatim sasvim nestati.

TULPA – IMAGINARNA STVARNOST

Nije slučajno da se Borges u nekim pripovjetkama (Kružne razvaline, Druga smrt itd.) kao i Filip David služe posebnim, zidom misli-obliku, tzv. tulpama kojima, kako se smatra, tibetanski mističari mogu stvoriti bića slična ljudima koji prelaze iz fikcije u stvarnost. U „Kružnim razvalinama“ taj slijedi stvarnost unutar nepostojećeg zaprepašćava svojom logikom, kao što David u „Crnoj Indiji“ pokušava uživiti duh do jednog takvog sklopa misli-oblika koji nastavlja svoje trajanje nezavisno od postojeće vremenske mjerljivosti.

Ali, vratimo se ponovo Babilonskoj biblioteci i pokušajmo smanjiti razdaljinu između Menartovog i Cervantesovog Don Qijota. Pokušajmo zamisliti Biblioteku odslikanu na više istih prostorno-vremenskih udaljenosti, kako odražava jednu riječ u konstantnom značenju, bez vremenskih varijacija. U tom času, Menartov i Cervantesovog Don Qijota ne bi dijelila više nikakva razdaljina, već bi se nepromjenjeni smisao Riječi u svim vremenima na isti način zrcalo. To je prostor Borgesovog jedinog mesta.

Ljerka MIFKA

SPIRIDON MITIĆ

DOKOVI

16-75275623

A kada je čamđija iz reke Aheront uz mamku sirena plovio ovomo ptice ga za sve vreme nadlejavaju pa se preobraziše u zlatne ribice što i dan danas počivaju u dokovima i snevaju ribere bez ruku i zanata dok ih miris trupova podseća na stopalo smrti koja je nedavno krstarija po svetu algi i školjki te ispredaju priču o čamđiji da je nekada bio dečak da mu je neki ratnik poklonio strelu da njome probada magle u krošnjama reke pa ga tako i Arijele zavoli i istka mu čamac od vodene vrbe i reče mu da zaplovi.

2

Evo stiže lada iz carstva bosonogih i njena svjetlost prelazi preko trupova riba pa zastaje kod lampiona koji razbij ponoć i kida zamku vetrta severa a stado na nebu priziva pastira da vidi ludačku igru njegove Aske koja u smrli otkriva izvor pred kojim zveri gube zverstvo dok sve to se palube posmatra mnoštvo ljudi i onako opsenjeni ispijaju govor zvezda i spominju neku rudu koju su videli u rukama hromog Irgovca na obali Gavranove šume pred sam polazak.

3

Na kada se iskrcaše vojnici zapovediše da se izgradi prekoceanski most da me prevedu zajedno sa dokovima sa novinama i sa ljubavima koje pijano dozidah uz obalu

i zapovedahu da se nasred mora stvari hrast i uistinu kao po LUKI izraste hrast drvo veliko sletše ptice nebeske i useliše se u grane njegove

4

I tako stiđoh do kolibe unezverenog čudovišta dok noć ispušta dah zveri što su im u očima mravnjaci i zapaljena ognjišta belih žena koje mame zelenu jutru na igru breza a ove se stidljivo klate u očima dalekih voda

5

Sad stiže povorka cvećara da kile dokove da vide mornare koji doneše maslinove grančice iz sredozomla a da se kasnije susretnu fragači pa da udruženo istražuju tajne velirova sve dok moj glas ne zazvoni u četiri kad se zvonari stanu dozivati.

4 pesme

b75279879
elegično

stajao je pred ulazima

tvoja tela

pripremljenih za moj doček

u polutami

visok i nesiguran

kao da je predosećao

moj dolazak

koji sam odlagao

ležeći prepušten

svojoj nameni

zarobljenoj zauvek u meni

koje se više nisi sećala

ljubavi moja

koje se više nisam sećao

udaljen od tebe

na tom pesku

pomešan sa oblicima

koje je vetrar

stvorio na njemu

sa tragovima

vrućih stopala sunca

dok su talasi

razblaživali moju

prividnu čvrstoću

čvrstoću jedne tvrdave na pesku

odnoseći me

zrno po zrno

sve dalje od sebe

prema dubinama

do koje ni reći

ne dopiru

vraćajući se ponovo zatim

kao što su se dani

vraćali po mene

ti dani i godine

provedene sa tobom

i mutili me

grabili i rasipali

u tom trenutku naše

stroge odredenosti

u kojoj se moja ljubav

pomoću kosti mesa i žila

ostvarivala

dodirima sličnim

kao kada me sada

srebreni trbuhi rive

ponekad očeše

ili dodiru svetla

ribarske barke

što nečujno plovi

prema gradu

koji ne postoji

kao ni topla

uzaludna vrednost tvoja

pamćenju mom se

lik tvoj sve više odupire

otimam se za svaku reč

za svaki tvoj pokret

postajem oblik

kojeg vetrar mrsi menju

senka

što pola na pesku

pola na vodi počiva

postajem volja

u visokom telu tog čoveka

kolebljivog

pred tvojim ulazima

pripremljenih

za moj doček

u polutami

o

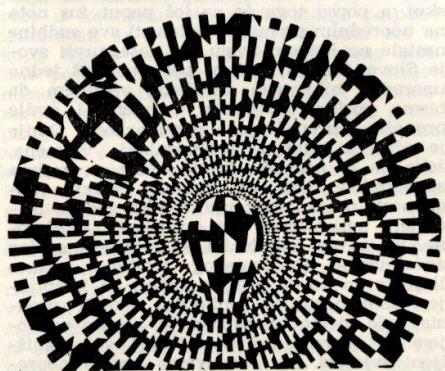
da li da odem

ili da se vratim

da bih te ponovo

našao

ljubavi moja

ištvani domonkoš

starac na trgu

20034509

preko volje pridržavajući se
drevnih pravila disanja
dolazi u svom odlasku
pišem o njemu
ispod i pored pesme
da bih ga za život sačuvao
kojeg se
tako nemarno drži
a zašto podsećati ga
da mu put stoji
preko vode ove
o kojoj već odavno ne vodi računa
pitam te ljubavi
otikud ova dostojanstvena
nepromišljenost u njemu:
živeti i po ceni života
na ovom vrelom trgu
ispred kafane
i okrutnost ujedno
staklo nagim devojčicama
ježeve zvezde i školjke
prodavati
u ovom veku
koji u budućnost tone
izlagati svoju
neumerenost bestidno
usred tužnih ograničenja
ravnodušnost svoju
usred izobilja
prkos svoj
usred smeha
i telo svoje
već obeleženo
usred leta u povlačenju

romantični povraci sa plaže

200345351

ponekad zaostanem
i dugo gledam za tobom
bez žaljenja

legnem u pesak i čekam
zatvorim oči: nema te
i ostanem ležeći

ponekad se zaletim
kao da bežim
i umaknem ti
slegnem ramenima
smeškam se: ponovo te nema
i produžujem

ponekad ostajem
koračam pored tebe
držim te za ruku
govorim ti: eno zalazi
i opet: kao da te nema
kao da u pesku ležim bez žaljenja

ponekad je sve uzalud
vraćam se gladan i mokar
obilazeći tvrdave na pesku
ponekad je zaista sve uzalud
zastanem: nema te nema
pa produžim zagonetan

o ljubavnicima

20034560

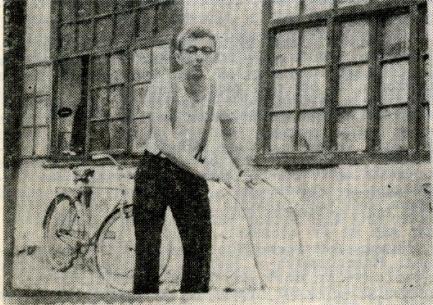
kad padne noć
povlače se u sobu
skidaju se u polumraku
na podu svile oko njih
izdužene senke po zidu zevaju
kao istrgnuti list hartije
platno se beli na krevetu
ne
njihova tela
neće ispisati
znakove ljubavi po njoj
taj pusti krajolik sa zida
sa gavrancima
ostaće između njih i noćas
gledaju se
i onda na jedva primetni znak
počinju
sa lakin telesnim vežbama

jedan od njih
u dubokoj prošlosti
sve je naslutio...
ove večeri
kada kosti jedva čujno
pucketaju
dok se prigušeno
izgovara
jedan dva tri četiri
i ovaj znoj
po beloj koži
dok tela njihova
leže
plakati
sa datumom koji je
odavno prošao
zauvek strgnuti
sa stuba

u barku je seo
i veslao celo popodne
celo veče je veslao
veslao je celu noć
al' kraja nije bilo
niti vodi
niti nebesima

... u mreži slike i u mreži života
... u mreži slike i u mreži života
... u mreži slike i u mreži života

... u mreži slike i u mreži života
... u mreži slike i u mreži života
... u mreži slike i u mreži života

Neću da usporavam reku
prijatelji sam joj
zašto da je ubeđujem u to
dugačka sa mnogo prozora
rekom plovi bela lada
kao bokel u mraku
plivač i ja dok reka hoće da me nosi
između obala obraslih žbunjem
obala
neću je zaustavljavati
na napišem pesmu o njenom mutljagu

—oo—

Iseckam jednu zelenu čarapu
pored glave
uramljenom konju u goblenu
onda se pokrijem belim čaršavom
i zaspim
dok ne počne program na radiju
ili se na prštima vratim
u Gospodinice letnjim putem

—oo—

meni nije dosadno
kad opet osetim
te iste mirise
od opet žutog
izžufelog cveća

—oo—

idem ulicom
pa sednem
kišobrana više od oblaka
meni se ne vidi
ja živim osećam
a mora li biti da neko
vidi smisao
kome treba
napipamo se
a svoj smisao jedino
i dalje tražimo

—oo—

tako biva
pročitaš tri stolice
pa još jednu
ondje pročitaš ceo orman
posle jako godi
spiranje na kiši
pržimajući se medom
neopalog lišća
izgrebem se
pa opet dođem
da te vidim
u jesen se vadi
na proleće opet posadi

BORA VITORAC

cveće u parku 200347655
možda na nekom mestu
drugom
između dve kore
živo
pokrenuto
stvarno je samo sada
sa tobom
ispred trajanja
dugovečne biljke
i buđenja riba
iz lišća kestenovog

—oo—

neprekidno volim život
i za to si sigurna
u mojem pličaku
topla ribica neodvojiva
i u mojoj delti
koja da tebe raste
neprekidno

200347811

—oo—

piši mi pesmu
ako nepošteno živiš
znaj da živiš
igre traju s predušljajem
a ja želim što sam zaboravljen
ako hočeš pesmu meni da pišeš
hoću da znam
i da patiš
zašto budi živa dok mi pišeš

200348167

—oo—

zabrinut sam
već preko pojasa
šta još imam za prevršanje
u čemu je sreća
da pričam do kraja
za pokolebanu dušu svoju
onda kada si tražila
da ti kupim cveće
i ja sam poželeo
poslednji put

200348423

—oo—

iznenada
ludo sam zavoleo muziku Mocarla
i prijatno se osećam
kad je svuda prepoznam
pa sam siguran
da će napisati
pesmu
nenapisanu još onda
kad sam zavoleo
i najviše voleo
moju dragu koja nema mana

20034867

10 PESAMA

slikarskog ili kiparskog portreta koji je, u isto vreme, i komunikacija o predstavljenoj ličnosti i umetničko delo, egzistencijalna vrednost; u belletristici su istorijski roman i romanizirana biografija karakterističan primer ovakve dvojnosti. Modifikacije odnosa prema realnosti igraju dakle važnu ulogu u strukturi svake umetnosti koja se bazira na sjećaju, ali pri teorijskom istraživanju ovih umetnosti ne sme nikad biti zaboravljena prava suština sjeća koja se sastoji u tome da je sjećanje jedinstvo smisla, a nikad pasivna kapija realnosti, pa ni onda ako je reč o „realističkom“ ili „naturalističkom“ delu. Na kraju hteli bismo napomenuti da studij strukture umetničkog dela nužno će ostati nepotpun, dok se ne raspovjeđa semioški karakter umetnosti. Bez semioške orijentacije teoretičar umetnosti uvek će biti sklon da umetničko delo posmatra kao čisto formalnu konstrukciju ili kao direktnu sliku psihičkih ili fizioloških dispozicija autora, ili kao realnost određenih dilema, u krajnjem slučaju kao odraz ideološke, ekonomске, socijalne i kulturne situacije date sredine. To će odvesti teoretičara umetnosti došće da će razvoj umetnosti posmatrati kao red formalnih promena ili će ovaj razvoj čak osporavati (kao u nekim pravcima psihološke estetike). Samo semioška tačka gledišta dozvoljava teoretičarima da upoznaju autonomnu egzistenciju i suštinski dinamizam umetničkog dela, i da shvate razvoj umetnosti kao imantan pokret koji je u stalnom dijalektičkom odnosu prema drugim oblastima kulture.

Nacrt semioškog studija umetnosti, koji smo stručno iznali, ima za cilj 1. da delimično ilustruje određen vid dihotomije između prirodnih i duhovnih nauka; 2. da podvuče značaj pitanja semiologije za estetičku i istoriju umetnosti. — Na kraju rezimiraćemo glavne misli u formi ovih teza.

A. Problem znaka je poređ problema strukture i vrednosti jedan od osnovnih problema duhovnih nauka koje proučavaju materijal sa tipičnim karakterom znaka. Zato treba rezultate istraživanja lingvističke semantike aplikovati na materijal ovih nauka — pre svega na te nauke kod kojih je semioški karakter najočuvljeniji — uz nužnu diferencijaciju prema specifičnostima materijala.

B. Umetničko delo ima karakter znaka. Ne može biti poistovećeno ni sa individualnim stanjem svesti svog autora, ni bilo kojeg drugog subjekta, ni sa time što smo nazvali „delo-stvar“. Egzistira kao „estetički objekat“ kojeg mesto je u svesti celog kolektiva. Čulno „delo-stvar“ u odnosu prema imaterijalnom objektu je samo spoljašnji simbol; individualna stanja svesti koja je izazvalo „delo-stvar“ reprezentiraju estetički objekat samo time što je zajedničko.

C. Svakog umetničkog dela je autonomni znak, sastavljen 1. iz „delo-stvari“ koje dejstvuje kao spoljašnji simbol; 2. iz „estetičkog objekta“ koji u kolektivnoj svesti dejstvuje kao značenje; 3. iz odnosa prema označenoj stvari koji ne teži ka posebnom egzistenciji —ako se radi o autonomnom znaku — nego da zahvali sveopšti kontekst socijalnih fenomena (nauka, filozofija, religija, politika, ekonomija itd.) date sredine.

D. Umetnost „sižetska“ (tematska, sadržajna) ima i drugu semiošku funkciju, komunikativnu. U ovom slučaju ostaje čulni simbol isti kao i u prethodnim slučajevima; ovde je značenje obuhvaćeno celim estetičkim objektom, ali među komponentama ovog objekta ono ima svog izrazito osioca koji dejstvuje kao kristalizaciona osovina komunikativne snage ostalih sastojaka; to je sjeća dela. Odnos prema označenoj stvari usmerava se na drugu egzistenciju (događaj, lik, stvar itd.). Ovim kvalitetom slično je umetničko delo komunikativnim znacima. Ali odnos između umetničkog dela i označene stvari nema egzistencijalnu vrednost, i to je osnovno u čemu se razlikuju umetničko delo i čisto komunikativni znaci. Ne treba od sjeća umetničkog dela tražiti dokumentarnu autentičnost, dok delo posmatramo kao umetničku tvoreninu. To ne znači da su modifikacije odnosa prema označenoj stvari (to jest razni stupnjevi skale „realnost-fikcija“) bez značaja za umetničko delo: dejstvuju kao činioci njegove strukture.

E. Obe semioške funkcije, komunikativna i autonomna, ako zajedno egzistiraju u „sižetskim“ umetnostima, slijvaraju jednu od osnovnih dijalektičkih antinomija razvoja ovih umetnosti; njihova dualnost u razvoju vidi se u neprestanoj oscilaciji odnosa prema realnosti.

Sa češkog preveo

Mihailo HARPAJN

KAROLJ JUNG

b-75283207

trenuci odlaska

Ponekad pogledam gore u sive ploče.

Pokušavam da imenujem mesto odakle odlazimo, dovoljno je tek da pomerimo pogled, gotovo neosetno nagnemo glavu, pa da osetimo kako to više nije ono isto.

Kretanje kojim jure sa nama dobro poznate stvari, drveće i ostali revkviziti ovog predela koje tako dobro poznajem da ih i ne pomnim u koji odmici u suprotnom smjeru od mene, već odavno u istom mestu, kao većina stvari ovog predela koje bi još često trebalo pominjati, svi čine samo tačku koja mojim odlaskom već određuje druge geometrijske pojmove, biće prava ili kriva — ako me zahuktala mašina neočekivano ponese u drugom smjeru —, ali to će biti kretanje samo za mene, za drugog ono može biti mirovanje, simbol trajnosti.

Da.

Jedva je moguće pratiti odmicanje dve prave, iako paralelnu teku preko sive ploče, među njima je dug prazan prostor, samo padaće po koja svelteča tačka razbijaju sa obe strane ravnu, sivu površinu.

Mogao bih da upitam i to zašto moje krugove remeti ovaj hladan, sivi metal koji me, uobičajivši se u poslušni mehanizam, podseća svakodnevno, štaviše u svakom trenutku prisutnosti na odlazak, mada i tako nećemo stići daleko, uzalud pristižu učestalo vesti od prijatelja.

Ovo stanje prerasta u časove odlaska, snažniji sam no što bih verovao, kad pogledam gore u sive ploče, dve se paralele i sveltečne tačke — shodno zakonitostima — susreću u beskraju: ovaj beskraj koji u suštini nije ni tako daleko, danas se već čini da ima svoje ime; ja, međutim, ipak neću da ga odam.

Da.

To su teški trenuci odlaska. Čitavi časovi.

milorad milenković - šum

I ZID U MENI

b-75283463

I nisam mogao oko zida da obidem
Ni na zid da se popnem

Pre mene mnogi su puzali
Posle mene zid će da ostane

Ogroman i čvrst u zelenoj travi.

Zid preti da se useli u prostor

Da vreme pomeri prema začasku sunca

Zid svezlosti sunca oduzima

Zid zemlju sprečava da začne

Zid čoveka odvraća

Da se ponovo rodi.

b-75283463

ODLAZAK PLATANA PREMA ŠUMI

Kao dobrí i uhranjeni konji

Platani odlaze prema šumi

Radost se oživljava u fontanu

A smerh se seli s klape u kapljice

To stara misao u šum vode

Kao prostirka na trgu

Nastavlja se

Istorija svađa sveta i mraka

Teška ruka noći

Kao pre mnoga leta trč okamenjava

I započinje razgovor u vazduhu.

Nešto se ponavlja nešto vaskrsava

Neka se želja svlači

Na očigled prolaznika.

MOJA PESMA

b-75284231

Moja pesma pušuje
Svakog jutra prema izlasku sunca
Od moj sramačkog stana s posebnim izlazom
Moja se pesma skriva iza mene
U gradskom parku prolaznici prolaze
Noseći moje reči u naručju
I njene tragove oko usana i oko očiju.

TUGOMIR

b-75284231

U najdubljem kulu bića
Tugomir se doselio Tugomir se doselio
Zlatnoj tuzi u predele

Tugomir se doselio Tugomir se doselio
Mnogo veći no što smije
Tugomir dali blata
Da iskuje fugu zlata
Tugomir dali nož dali plicu dali knjigu
Tugomir život dali da ga pretvor u igru
Hoćel znati Tugomir
Kad je mrlav kad živ
Hoćel znati Tugomir
Kad je raf a kad mir
Hoćel znati Tugomir
Da su ga začarali
Puškom tugom nožem
Da će svismuti
Nezaštićen od nesreća smrli nežnosti i rata
Suprostavljen protiv svega
Svojom tankom kožom.

16-75284999

ČEŽNJA ŠTO OBESPOKOJIĆE SE S KRAJEM PESME

čežnja što obespojociće se s krajem pesme
pevam

jer bar naizgled sve je tu
i žele te moji
s onu stranu dopuštenog
utamničeni sni
tebe raspuštu i
tebe krotku podjednako

i spram očiju tvojih
naumih čak i nebo
ko plavilo da je
spram plavetnilla
naposletku

i pazar dedova mi
od ruke ne ide te
vosak i koža ulje i srebro
zbog tebe ljuvena
jalovi ostaće

ali

samo jedno
smelnuh s uma nesrećan:
nema jemsiva
da stvarna postojiš
i da ja opsenar
opsenar nisam

SVE LJUVENIM NAPITKOM SE ŠKROPE

sve ljuvenim napitkom se škrope
kako samo nem glas oka vrca
kako samo se u zanos prope
junost i devojaštvo što grca

bol jeza pufi ujedu slatka
crvena što poskokzmija krvi
udu zadaje plaš žedi da tka
jedne svetlosti da drugu mrvi

najzad u ruci svel cveća najzad
luga svakodnevice čistina
najzad nakon duga lutanja splav

najzad rasprsuće zvezda najzad
pomamnog sfska puti vrelina
najzad namir najzad ipak ljubav

UTVARA

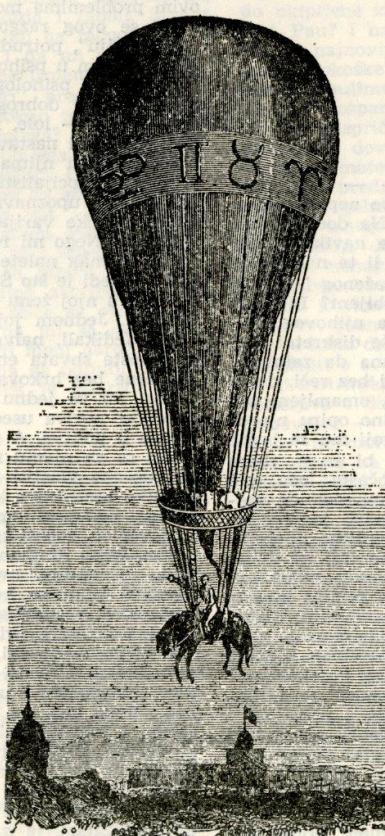
200350171

Pokrivač i nesanica zaljubljenici noći
jedino su društvo pravili mi sinoć
kad nenadno bez najave i pozdrava
umor pesnika namir sna preotevši
iz urne polumraka
čudesna banu uvara neka
Glava joj krpenjača
Grudi hodnika suferenskog zid
što sav crtežima i natpisima išaran je od krede
U jednoj ruci joj lastavica
dijabolo zrnom prostreljena iz vazdušne
U drugoj vojnik olovni slomljen
u nekom za me već odavna izgubljenom boju
I nestade je opet al u odaji
sem ujednačenog disanja oca
daleka neka i žalovita jeka osta:
Ja sunčeva sam platina što sve blede sja

janex kocijančič

pesme

VRATI SE MOJA UTVARO OGROMNO TE TREBAM

2003501727

Vrati se moje Utvaro ogromno te trebam
vrati se
jer crne kao kazne već hvalaju se
mahovine samoće na ovo beskrivo jutro
joj klizave mahovine
da se niz njih grdno pokliznem
Vrati se moja Utvaro ogromno te trebam
vrati se
jer hitnuf kano kuka s užetom
sa raspamećene glave pesnikove
pogled
večnosti bedema vrhunce ne siže
Vrati se moja Utvaro ogromno te trebam
vrati se
jer ni cekin Sunca gizdavožut više nije
čak i sjaj mu pomračiše
majusni pohlepnici jutrom što žure u
školu ured tvornicu besposlicu
Vrati se moja Utvaro ogromno te trebam
vrati se
jer koliko samo još godina živeti
koliko puta po 365 bolnih lekacija
koliko puta po 1 rasadnika neizvesnog
koliko puta po četiri doba godišnja
četiri bezuba vavoljenja starice Zemlje
Vrati se moja Utvaro ogromno te trebam
vrati se
musava od žitkog pekmeza
vrati
uzavrela od prve šećnje udvoje
vrati
uskovitlana krošnjama bagremova
što bele se mirisni nad ligrama mojim
u davnim naborima sećanja
Vrati se moja Utvaro ogromno te trebam
vrati se
vrati Delitljstvo moje

UČENIKU GIMNAZIJE ODPREKOPUTA STARE POŠTE

kao sedokosi sneveseljeni ribar s
mukom kad dolazi na peskovitu obalu
pomiren već s blizinom smrti očima
gotovo ugašen slepilom staračkim
da po poslednji put zavičajnu
reku nasluti kroz uskomešanu
maglu na suncu raspetih
mreža i suza nezadrživih

i kao ostareli nezgrapni slon
s patrlikom surle s
rupama namesto gordih klijova
s kožom što sva u resama visi po
poput sušne zemlje ispučalom telu
kad priviknu već na prisustvo smrti
fragu počasti za neznanim putem u
stravično groblje slonova u njemu
da u zagrljaju predaka neprimetno skonča

a i kao nesrećom ožigosani pesnik
u ledenu dosluhu s fajnama
s onu stranu grbljanskog mnoštva
surih krstova i humki kad
šumom podzemnog vetrila
gluvom lišinom zagrobnih opšti
tako i ti češ crni druže
u iškri magnovenja u času
užesa na zaborav osudenog srca
kad čitav život uskrse i
u trenu mimo očiju poleti i ti
češ prepoznali dragi davnašnji prizor
u kom kitnjastu fasadu gimnazije
odprekopača stare pošte samo
misao samo korak samo domaćaj
ruke deli od zlokobne crne kraj
koje putuje i likuje lutanj večnosti

miroljub todorović

75356335

belan čevina

(hipoteza o bilje i svetlosti)

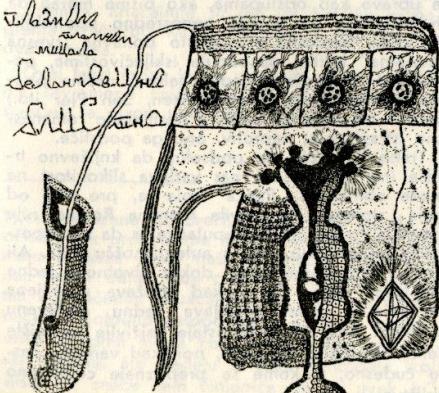
KARIOKINEZA

ćelija trudna raste kidajući plamen vazduha s lica sunca tamnomodrog vodopada zraka zimljiva klica buja zgrevana požarom zemlje neuspavljiva i neporazna stanica munje lomljena snagom utrobe rasplodna žile sokova brizga u dve Čeliće svemirnim morem tkive plamteće ruže kiše dišu plućima podeljenim kucaju srčima iskidanim u vikom luku vazduha svetlica hromozomna seče mrežu od zlata mrvi ostrvije plazme tanke niti plamene plodi u opnu nerastvornu krv novih zvezda vetrovitu već trudna jedra rodnika stanice munje lomljene snagom utroba rasplodne žile sokova brizgaju u četiri Čeliće svemirnim morem tkiva plamteće ptice pupova već pevaju pesmu biljnu jedrima tek porodenim krvi stabla već sišu oganj ozona srebrnom usnom stoma

SVETLOSNO SRCE SEMENKE

1.

topili cvetovi vazduh prah zvezdani sunce nerudno popili uz tutanj tame svemirne čaranje jutarnjeg plamena zanela zvezda cvetna srebrnim zubima insekta mirisom Žezdanog izvorišta plodnik i žig polenom lomnim oplodila

CRTEZI AUTORA
PESAMA

pred suncem nabujalim
cvetištem kišnih munja
nežna nit kiseonika
krystalna belančevina
iz drobnog žara zemlje
crvene brazde vazduha
svetlosno srce semenke
zametnula

BELANČEVINA

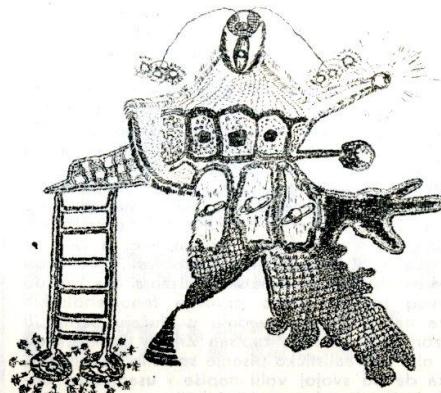
plazmom plamnom micala sunčanom matericom belančevina blistna razmnožavala zvezdne zvezde u vodi rastvorljivoj jedru tkivnom izvorom žarne svetlosti hranila zeleni čun hlorofila ispranu ranu semena cvetove spaljivog mora sadilo u braždi krvnog moč vazduha moč zemlje lešne sisala i disala požarnu zvezdu izdisala u zemnjo vatri izvor-vodi krv svoju kretnu neboletnu ispirala zlatnim prahom svetlosti zujavom pčelom azota u cvet u plod u krtu meso krtole premetala

KIŠA - SVETLOST

more ljljavovo varavo kretno u kristalnoj glavi glečera zapaljivo električnom varnicom zore izvora skrivenog poteklo bez boje i bez mirisa cvetnog nenaoružano stidno more rekama kišnim punjeno prelilo ivicu kopna tekočim oblim plećima obale plavilo udoline vazduh i zemlju rastvaralo vraćeno zatim nebu daljnom nad uvalama suncem dignuto ko dim jutarnja zavesa zemlje zgušnuta visinama hladena dahom svemira u zimnou strahu skupljena krupna kap svetlosti otežala rebrima vazduha padala plavetnilom

NEK BLISNE SVETLOST

nek blisne svetlost bela i nepomućena svetlost jutra kroz zeniku sočivo tkivno proleti kuršum sunca ptica zorna otporne nevidelicom i zlosanicom zlatna i brzohoda munja oprži čepić mrežnice oka otisne sliku zvezde nebudne vočke tame jur-vodu more talasno podigne jabuku crvenu i ljubičastu u vakuumnoj ljušturi mezgre brizne ta frekventna ta plamna suza rude

RAŠA PERIĆ

LETO U GAREVU

1. 16-75290775
Io opel
u ovo pleme stiže leto za jednu mesečinu ranije
dobro zeleno leto

a oduvek su i govorili:
dodite da vidite ove ljudi sa žar-cvetom na čelu
ovde se zvezda uspavljuje u senci sagorelih koža
dodite da čujete jednu lepu i iskrenu kletvu:
neka mi večar odnesu rođnu godinu
ako sam te ikad preverio
o ženo

dodite da čujete i dve strašne i opasne kletve.
onu u plodnost zemlje i onu u prvu bračnu noć

2.

ovde se duga i munja otinaju o istu čistu vodu
ovde se mladi venčaju pred bogom.

3.

ako dodete u ovo pleme crnorukih
i ako vidite kako vam senka zazeleni
to spoznacie te srodnost ljudskog i biljnog
što bi posredstvom zemlje

GLAS ZA OPSTU NACIJU

i zašto više strahovati od nekoga rata
kad je sve u nama

pa vreme je da progovorimo:
ješćemo hleb prstima
nek hleba ima nek ljudi ima
nož je nepotreban

opet se liju neki olovni vojnici
opet se izmisljavaju neke medalje
i još mnogo što-šta što je opasno
pa vreme je da progovorimo:
ovaj moj komšija sa epoletama
čitave noći nešto skicira

priprezati vi momci iz medicinskog centra
dode li po krvnu grupu
preispitajte identitet
humanitet

recite
vaš izgled je zabrinjavajući:
plus, minus — jednak: negativan
moramo vas izolovati

pa vreme je da progovorimo:
ne priznajemo biljnjede za pretke
zverski smo počeli
to nam je poreklo neodvojivo

pa vreme je da progovorimo:
otkazuju se časovi geografije
granice do zidova slepočnica

otpusta se profesor istorije
tu nauku proučimo po krvu po kostima

a sve je to fakto zarazno i epidemično

pa pričajmo nešto obično, nešto banalno
na primer: kako nam tača pravi braća
i slično tome

jer to je bar prvobitno
jer to je bar ljudski

i zašto više strahovati od nekoga rata
kad je sve u nama

radomir putnik

b-75293497

APORIJA

Smisao se gubi med ofrovim biljem,
A tebe kornjačo ne mogu da stignem.
Gle, magla se spušta nad dalekim ciljem,
O bogovi dajte snage da je dignem.

Prvo me svitanje zateče u cveću.
Vrač valre me satre na nebuj. Sviće
U moždanoj vreži. Podložan proleću
Shvalih da u meni nestalo je biće.

Tad mi bol zastruja duž krlih rebara;
Zar putokaz gubi značenje u krvi?
Prokleta kornjačo, tvoj hod je prevara,
Zaklinjem se srecem da ču stići prvi!

Pamtim da me kiša jutrom obeleži,
Nadnehd se nad ponor, oko mi se kruni;
Zvezda sa nebesa — cilj u ravnoteži,
Prestižem kornjaču dok se glava puni.

I lak kao osviti bliskom cilju hrlim.
Čuj Zenone, nije tvoja reč sad jača!
Polovinom puta razdaljinu grlim,
O užasa kobnog: stigla je kornjača!

dragomir brajković

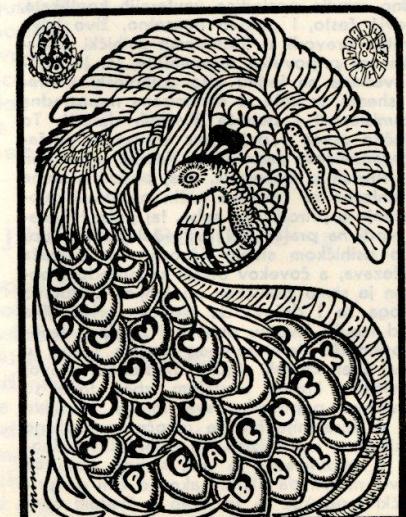
(U noći između 2. i 3. juna milicija je kod podvožnjaka na N. B. pucala na studente.)

Ja lično ne umem a da ne pevam
Pevaju i hujene u čoporu
Zrno je latalo puno hladnoće
Zrno je negde u prostoru!

I kad slijuk njegov čujem
Zadrhlim ih i sveo
I izustim: joj nadajmo se
Zrno je samo lešelo lešelo!

Kad osetim rušenje vazduha
I svetlost stravičnu iznenada
Pomislim zrna su samo lešela
I da je sve to bilo samo nekada.

Užasnut kad slanem kad zadrhlim
Sam ali s vasešenjem u doslugu
Zadrhlim kad čujem pucanj kakav
Jer zrno jedno je u vazduhu.

PRED RAJEM

Ostavi nek bridi udar po mislima,
Samotne su reči drugo ime čuđnje,
Minis mладог mesa, sličan koracima,
Nadvio se nad nas kao grane slutnje.

Primećuješ opet da iz ovog grada
Nema puta nikud. A na telu smrti
Ko na Tvome telu, dva su vinograda
Brižno orezana. To su rajske vrti.

Jer kuda bih! Jer nigde puteva nema,
Jer svaki mi pokret u dim se pretvara;
Ti traj bez pitanja, za nas noć se spremi,
Gle, raj pun svitanja od nas zveri stvara.

SONET

Još jednom da podem? Pred siazom oklevah,
Zar istine leže liza savršenstva?
Raj u liku milja kao bol prisneva,
Blizu apsolutnog milovah blaženstva.

Ali vidom iudim i lednim usnama,
Vidim da mi opet opsena se javlja.
Crna pliće svesli! Šta se zbiva s nama?
Postojanje nije dokaz našeg zdravlja!

O mirisi mame. Kao da smo pčele
Hrlimo ka njima moja draga i ja.
A negde su biljke već davno uvele,

Korenje dubini nepojamno hita,
U očima našim sad ludilo sija —
Ali čemu reči kada užas pišta?

b-75295238

PROMETEJ

Na istoku traje razapešto biće,
Grč zemlje ga hrani plemenitom hranom;
Vreme se prikrada, u čelu mi svice,
Telo sebe štiti vatrom zapretanom.

Red reči, red vode naporedno stope,
Sputavam korake, drveće se klanja,
Ljuto i tegobno saznanje mi kroje,
Al moje su oči prepune saznanja.

Sedam crnih ljudi telo mi išeklo,
Dilm iz visa pada, vaskrsavam opet,
Tako malo reči za mene se steklo:
Prometeju pati, grcaj jer si raspet!

O evo i ptice! Podložna je zraku,
Iz tela svakoga dana mi izleće;
Šum ogromnih krila — sablja u sumraku,
Spasiteljka vila. Iznenadne sreće!

Ko bi sramnoj smrti poklonio sebe?
Pobeda gordosti atmosferom vlada;
Zapalicu vatru da sunce zazebe,
Nek pepeo lije sa mog vodopada;

Reč siva i krta. Medu planinama
Odjekuje užas dok nestaju znaci.
Pričovana pustoš jeći u ranama,
Dobrodošla zoro, čekaju te lanci!

Snaga se obnavlja plemenitim ciljem,
U tom putokazu sadržano sve je,
Dok se telo muči, duh je prožet miljem;
Moje srce ljudi mesto vatre greje!

VRI NEBESKOG PROSTRANSTVA KOTAO

b-75296007

Vri nebeskog bunara kotao
Na zemlji se zanjišu trave, zafrerti cvet
Raspel između dve nemogućnosti koje me hoće
Iskonska zemlja je u meni i plavet.

Razjašnim li to šaputanje nemo
Iz tog trepetla ostaću nem
Grcajući te livade tu plavet ponavljajući
U snu ponoviču bivši svet.

Po nebu raskriljene bivše reči
Bivši oblici, školjke, plave zore
Postajem odmetnik dok dečački volim
Vaseljensko prostranstvo to beskrajno more.

I vri u meni nebesko prostranstvo i kluča
Sve je to jedna ogromna pustinja
Osećam da sam samo treptaj lista
Već davno smalaksao od slana i inja.

SLOVENSKA TUGA

b-75296893

Srbi
To što te danas steže i guši
Jednoga će dana ozbiljna boljka biti
Krkko belo jugro u tvom koraku
Taj bol neće moći izlečiti.

U tvom papočelku već je tama
Tvom dvojniku se nude zore bele
Od tvoje slovenske, tuge od nemerljive
I deve bunovne u Zakapartiju bi svele.

Kad bol tvoj slovenski nadode, kad tuga
Obori telo to koje samohrano strada
Ne bi ni mlađa slovenska pastirica spasila ga
Već zgrozila bi se u trenu, svišla bi iznenada.

Gradišta stara slovenska ukraj reka
Zeleni plamen proleća u topolama kraj vrela
Lipa pod kojim prvu žrvlu primeli su Slovensi
Toj praiskonskoj tuzi ne bi odolela.

Jedino lik tvoj nad rekom nadnesen
Što prožima ga seta a on se ipak smeši
Svemu to može da odoli, sve da savlada
I tuge slovenske telo to da razreši.

Šta nadnevne vatre srušuju, srušuju

Ljubavna pesma 1

mozak tvoj
 žuti limun
 čelo
 plava močvara
 u tvome
 šuplje
 zube
 stavljam zolje
 bušim
 ivoj
 stomak
 otvaram
 ti kličmu
 lomim
 tvoja ramena
 i
 među
 tvoje
 butine
 tefoviram

10-75237543

Ljubavna pesma 2

podigni
 svoje
 lice
 pusti
 trave
 zemlju
 te
 šarene
 bube
 pusti
 kamen
 guštore
 podigni
 svoje
 lice
 dok
 je
 belo

200403919

Ljubavna pesma 3

ispod tvog
 kolena
 ljubičasta rana
 slučajno sam primetio
 od onda
 se plašim
 od tebe
 nemoj
 više
 ni doći
 isteraću te
 iz svoje sobe

jedan
 andeo
 u beloj
 salveti
 držao
 tvoju
 bradu
 krv
 je
 već
 bila
 pod
 tvojim
 noktima

200403975

6

ferenc
maurits

PESAMA

rilke
 „trnoružica iglom“
 u crveno farba ruže“

stari princ
 zadnji put
 si bio
 u dvoru
 platno paule
 bilo
 je

nedovršeno

jedan

andeo

u beloj

salveti

držao

tvoju

bradu

krv

je

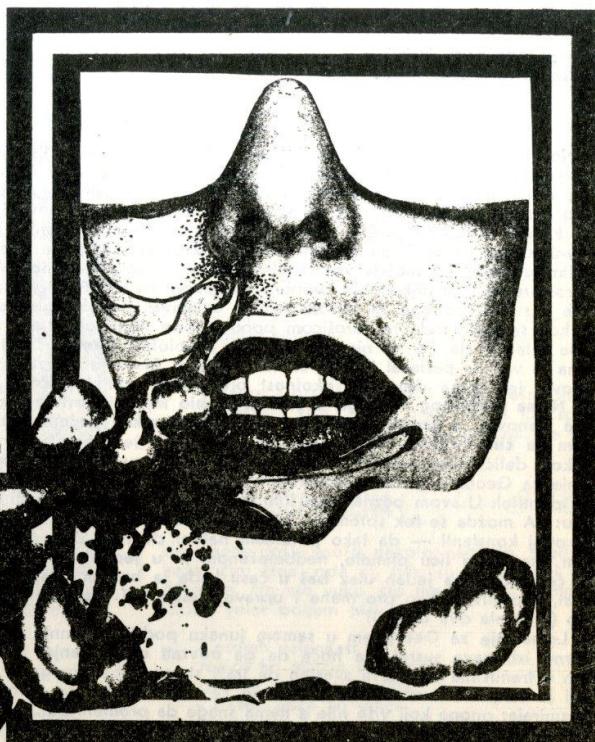
već

bila

pod

tvojim

noktima

pevati

pevati

izvrnuti

lepo

svoj

stomak

pevati

kao stare babe

bez ijednog zuba

otvorenim

smrdljivim

ustima

samo pevati

svugde

i u Klozetu

u zoru

za ručkom

u bifeu

poslastičarnici

pevati

kao

eisensteinova žena

sa probušenom lobanjom

krvavim okom

pevati na šstrandu

u mlečnom restoranu

na biciklu

kod automehaničara

u parku

na telima devojaka

pevati

izvrnuti lepo svoj stomak

hrist

200404743

rida brada mu svetlucala

mahao je sa svog fijakera maramicom

gitaru svoju držao je u levoj ruci

i promuklo pevao

Sa mađarskog preveo autor

10-75298311

NE BUDI GRUB, NAUČI DA LJUB!

Pre no što umr, pre no što crk, noge proteg i premer bud — nauči ljubit —

LJUBIT JE GUBIT!

U ruk ljub, sve što ruk im,
Star dam i gospod star,
Nov velikan i mod nov —
Nikad za ljubit priliku
Ne gubi!

Neka ti večn bud vlaž usne, nek sok ti cur mal i sa stran.

Vlaga je hran poljubu sočnom, MOĆNOM.

Ko ljub um na razn načine,

Nek napre pod i konač bud,

Za sve ostal ljubioč čile —

Za one što su

I što budu bile!

LJUBI, LJUBI, KO LJUBI GUBI.

Ljub devojk i odrasli žensk, ljub mal dec i skrušen starc, ljub domovin, ljub petparc i ovo zadnje što glas kaže C!

Ljub koru drv, ljub uglj crn, ljub vazdu svež, ljub ošt trn. Ljub pepeljar, ljub boc sa vin, ljub činovnik i ljub violin.

Poljubom zakiti sve što kitu hoć,

Sve što tebe gled i ti njeg vid!

Ljub se odran i zaran svakdan,

Nije mana — VRLINA JE —

LJUBI JAJE!

Ljubi cur gde mož svud,

Ljub tanjur i kašik,

Ljub vočka i cvetič,

Ljub sve što živ što mož ić!

SVOJE USNE IZOTRC, LJUBEĆ KOJE NISI

(LJUB!)

NE DOPUSTI NAČIN GRUB, DA TE MRTVOG
(DRUGI LJUB!!!)

KAD ČOVEKU DOĐE TEŠKO KO OLOVO

2004040999

I idio je idio čovek, obišo svet združ i prek.
On tražio je lek. Svet mu bil za dušu lekomil,
milolek, likovir. Al čovek je ipak klek. Klek niz
zemlje i trav, misliš; gle, on spav! Al ne spav!

fuge je roj uz tanak poj
na lakočun dočrto tu
grlo je hlelo da rek
grlo je hlelo da pe
grlo je hlelo da je belo
da mirisni mu tečenjak uvir

njoikud lekomil
nema ga milolek
čovek posta tužan
likovir

Daska sa plot ga pit za fugu i za nit.
I pit ga voda i vazduh. I pit ga prašak sa put.
Čovek! Likomil si nam bil. Što u klek si se skril?
Mil, mil, čovek, naš mil!

plači plači
grlo grezne
qrlo prezne
ispovest

ja bil sam i mislil
da svet mi mil
da život je plep
da ljudi su blag
al ne bi plep i ne bi blag
mi teško mi mnogo
olovo

legni u dolovo
mrrim, mrrim u snim

I daska i prašak, sa put i večar dašak mil
čovek što klek. Al nji bolje ne bi. On spi u
dušu, u srce, i samo sunce plače nad nji. Ne spi!
Ne spi, Čovek!

BUDŽAK USPOMENA

20040525

Uspomene došle sporo, uokolo, naokolo. Svud me
traže, čini čine, gde si, gde si, fužni sine? Što
mi prefe, što me vuku, što me plaše li vampiri?
Ladan večer poljem piri...

i osmeh zelenast taj
ručice ko majčin vrat ima
godine su u duši i zima
i davne ulice ko udice

cap-ca-rap

život je krt
a opitna namasid inamur
a smrtnih entiteta
ko hrt

Krklička klupča plašljivo u uvo ko
šljokica, haj! trbuščić je tegljucka Đokica —
kokica postade mu okica!

făruljaj
vrvlaj mu
mrvlaj

svud sitna ništa iskrljavi
pljugljapne mi šljapčić u slušić
pracmrć
čipcap
šljuperaj

Iz šume šaloufnaf, hladosfrejski huuuu!
A slikomerna razrokoust rastrljaj me huuuu!
Mvrak. Svud m v raaa k!

Hujavi, hujavpni, huuuuji...

vojčica je de

u davno jutro

peee

dragane ti

ljubi

meee!

i ljubi ja njeee

i peee i peee

al nikud izlaska

na me začak pravi

buuu

Ne uzmi zlo oko to što čini suze gaj. Niz
lik svoj on poj i poj svoj traj. A nesreća
niz njemu jest bliz ko šini star framvaj.
Jaj, jaj! Grkoreka trkomorka rkele! rkele!
ga saj!

vojčica je de

u srce mi

peee

Kark, po krak

krrkavki zna k

vojčica

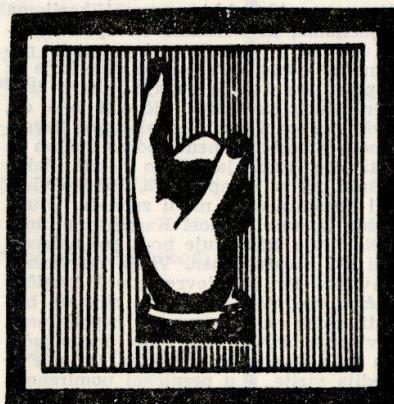
vojčica mi je peee

i dodo u red oa budem bled, a ruj još
osta ko lek. I dok ja idide, uspomena bibide
ko ptica što je u džbunjiča. Skrič se ni. Samo
da se spi. Spi...

vujica rešin tucić

3

PESME

a. kamen

Satirikonj

16-75322887

kičevanje

Nastupilo je doba, takozvano atomsko, kojim se bestidno ponosimo.

Život se preobraća u kič.

Kič-umetnost samo je bezazleni izum primitivnih genija.

Naučili smo da kičujemo život.

Đišemo kič-vazduh.

Trujemo se kič-hranom.

Opijamo se od kič-pića.

Kič-umetnost samo je genijalni izum bezazlenih primitivaca.

Sklapamo kič-prijateljstva.

Držimo kič-govore.

Udvaramo se kič-devojkama.

Sanjamo kič-snove.

Kič-umetnost samo je primitivni izum bezazlenih genijalaca.

Statistika nagoveštava porast broja beskičmenjaka a smanjenje broja beskičnjaka.

Ljudi umiru od kiča a ne od raka. Od raka i drugih bolesti umire se samo formalno. Ne umire se ni od starosti. Nema više starosti. To je kič-starost.

Otkriveni su i simptomi kič-mladosti.

U dečjim vrtićima, u sistemu vaspitanja, u toku su prvi pokušaji kičevanja.

Kič-umetnost samo je bezazleni, samo primitivni i, u tom smislu, genijalni izum.

Osvedočeni beskičnjacima dižemo kič-spomenike i štitimo ih od propadanja.

Izlapeli lingvisti tvrde da je kič osnova kičme (simbola čovekovog moralnog i fizičkog dostojanstva!) I sa kičicom je, kažu, isti slučaj. Mladi lingvisti nasedaju. Stvara se generacija kič-lingvista. A pravopis je obavezan za sve pismene, kojima slepo veruju nepismeni (kič-nepismenost!).

Pitanje čovekove budućnosti u stvari je pitanje budućnosti kiča.

To je pitanje koje me je dovelo do očajanja. Izbezumljen, uputih se s tim pitanjem Svesnoj društvenoj snazi koja povremeno deluje u kulturnom životu.

— Da ispitamo slučaj — predloži mi Snaga. — Najpre da formiramo komisiju. Pored tebe i mene predlažem u komisiju i Svesnu društvenu snagu koja povremeno deluje u životu uopšte.

— Slažem se! — rekoh i digoh obe ruke, u znak oduševljenja i nade.

Uputismo se potom jednom od zaslужnih i vodećih kič-majstora. Postavih mu pitanje čovekove budućnosti.

— To je kič-pitanje! — reče kič-maestro.

— Nije! — vrissuh u očajanju.

— To je kič-vrisak, to je kič-očajanje! — reče on ne trepnuvši.

— Ali, molimo Vas, budite odgovorni! — obratiše mu se najzad i Svesne društvene povremene snage. — Recite već jednom nešto ozbiljno!

— Dobro! — reče kič-majstor. — Atomskoj bombi treba ostaviti što manje lepog za uništenje.

— I ništa više nimate da kažeće? — upita komisija jednoglasno.

— Ič — reče maestro.

— Bolje ič nego kič. — zaključi komisija dvotrećinskom večinom.

Ja sam se, po običaju, uzdržao.

Po običaju, obe strane su u pravu.

Svojevremeno, u prvoj najezdi kiča, prvi su nastradali — običaji.

milutin ž. pavlov

PANONSKI KIKOT

Izvijen toranj izbjije,
ječam se vetrus savije,
poljem skita at:
podnevni sat.

Visoko dukat žut.
Na dermu pustoši gugutka odmara put.
Pupoljak bulke ispod zardale
potkovice niče,
zemlja sparinom viče...

Krilo vetrenjače,
kobac ranjeni;
guska gaće
vazduh spaljeni.

Znojna košulja otkose traga teške,
na ustima vodena žed se plavi.
Iz sunokreta izleću ptice viteške,
mutni plamen u glavi.

Ispod bagremove krune
kikot suknje bele.
Bleje ovce rune
kroz trave sazrele.

iris karminski

Znam
Iz šarenih spomenara
Davni prijatelji
Davni smijeh
Neporecive zakletve
Znam
Iz mnogih jeseni
Ovo sakupljano lišće
Iz mnogih i davnih
I znam
Mnogih milih i dragih
Nema više
I mnoga je travka
Izrasla im iz očne duplike
I znam
I znam
Ali dublje od svega
Sada i ubuduće
Da nam se i usud ravna
Po tim ranim vjetrovima

Razgaljeni besjednici
Glogom me zasipaju
Tajim li odveć predano
Ta vremešna čuvstva
Dok muljevitii pršli
Prema tvom licu polaze

Možda je trebalo reći riječ
U rastajanju
U zloj slutnji opakog kladiva
No moja je nijemost i preglasna
I čušila me oduju
Dok blijesak rana lišća
U vid uvire

Niti jedna riječ nije dovoljno nježna da ju
ne bismo mogli prešutjeti i zašto ogrubjeli grub
govor začinjemo.
U rastu se dodirivavmo toliko nekoč plahi
taknuta mjesla bubriła nam stidom
od ushta tajne nema ni spomena.
Zarečeni u šutnju ne ispunismo zavjefu i vrlo
smo siromašni bez svojih tamnica.